

İSG Etiği

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

Amaç & Öğrenme Hedefleri

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

PSİKOLOJİK RİSK ETMENLERİ (PRE)

Konunun Genel Amacı

**Katılımcıların;
«İSG uygulamalarında etik kavramı ve uluslararası etik kuralları hakkında bilgi sahibi olmak.»**

Öğrenme Hedefleri

- ✓ Çalışma hayatında etiği tanımlar
- ✓ Etik kurallarının yer aldığı ulusal ve uluslararası yasal/yasal olmayan düzenlemeleri belirler
- ✓ Temel hekimlik değerleri ile işyeri hekimi ve çalışma yaşamını etkileyen etik konu başlıklarını açıklar
- ✓ İşyeri hekimliği alanında, etik sorunların çözümünde olası eylem seçeneklerini belirler

Konunun Alt Başlıkları

- ✓ “İş Sağlığı Profesyonelleri İçin Uluslararası Etik Kurallar Rehberi” ve uygulamaları
- ✓ Çalışma yaşamında etik değerler ile çatışabilen olgular
- ✓ Olguların nedenleri ve bu olgulardaki etik sorunlar
- ✓ Çalışanların sağlığına ilişkin bilgilerin ve kayıtların tutulmasında sır saklama yükümlülüğü
- ✓ İşyeri hekimliği alanında etik sorunların çözümü

Etik Tanımlar

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ

KÖKEN

“Etik” terimi Yunanca ethos “töre” sözcüğünden türemiştir. Ancak tarihi süreç içerisinde töre sözcüğünden farklı anlamda kullanılmaya başlanmıştır.

*Etik tarihi süreç içerisinde genellikle «**kültürel, dini, seküler ve felsefi topluluklar**» tarafından kullanılmıştır.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ

ETİK

«Herhangi bir eylemin kabul edilebilir bir biçimde gerçekleşmesini sağlayan temel kurallar ya da değişkenlerdir.»

*«Neyin **doğru** ya da **yanlış** olduğunu ortaya koyan davranışsal kurallar topluluğu ya da ilkeler topluluğudur.»*

«Etik Davranış Bilimidir/Standardıdır»

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ

ETİK – AHLAK İLİŞKİSİ

*Türkçede etik sözcüğü “**ahlak**” sözcüğüyle eş anlamlı kullanılmaktadır.*

Ancak bu iki kavramın;

- ✓ ***Anlam,***
- ✓ ***İçerik,***
- ✓ ***Nitelik,***
- ✓ ***Kapsam** bakımından birtakım farklılıkları vardır.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ

İŞ ETİĞİ

«Belli bir grup ya da özel bir topluluk için belirlenen, grup ya da özel topluluktaki bireyler tarafından benimsenen ve inanılan davranış kurallarıdır.»

«Kurallara dayalı insan davranışlarını, ahlak ve normlara uymanın içsel yükümlülüğünü bilimsel olarak inceleyen ve sistematik ahlak değerlerine hizmet eden bir felsefe dalıdır.» Bu bağlamda iş etiği, insanların yönetimi, adalet, dürüstlük ve eşitlik konuları ile yakından ilişkilidir.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ

İŞ AHLAKI

«Belli bir dönemde, belli insan toplulukları tarafından benimsenmiş olan ve toplum içinde insanların davranışlarını ve birbirleriyle ilişkilerini düzenlemek amacıyla başvurulan töresel davranış kurallarının ve ilkelerinin bütünüdür.»

ETİK İLE AHLAK ARASINDAKİ FARKLAR

ETİK

Etik, insanların birbirleriyle ilişkilerinde yol gösterici davranış kurallarına dayalı bir sistemdir.

Hukuka, düşünmeye ve felsefeye dayalı davranış ilkelerini içerir.

*Etik ilkeleri **evrenseldir** ve **herkes** (tüm toplumlar) için geçerlidir.*

AHLAK

*Ahlakı, çoğu zaman **dini inançların** (**manevi değerlerin**) parçası olan kuralları ve bu kurallara göre uyulması gereken davranış ilkelerini içerir.*

*Ahlak ilkeleri **görecelidir, töreseldir** ve **toplumdan** topluma değişkenlik gösterir.*

İŞ ETİĞİ – İŞ AHLAKI

BOYUTLAR	İŞ ETİĞİ	İŞ AHLAKI
Çıkış Noktası	<i>Düşünme ve Felsefe</i>	<i>Din ve dinsel inançlar</i>
İçerik	<i>Evrensel normlar</i>	<i>Gelenek ve görenekler</i>
Referans	<i>Hukuk Felsefesi</i>	<i>Ahlak Felsefesi</i>
Nitelik	<i>Genel, herkes için geçerli</i>	<i>Toplumdan topluma değişken</i>
Kapsamı	<i>Kurallar bütününe kapsar</i>	<i>Davranış ilkelerini kapsar</i>

İSG Profesyonelleri İçin Etik Kurallar

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İŞYERİ HEKİMLİĞİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI ETİĞİ

- ✓ *Adaletli olma ilkesi,*
- ✓ *Amaç ve misyona bağlılık ilkesi,*
- ✓ *Araştırmalarda geçerli, duyarlılığı ve seçiciliği yüksek testler seçme ilkesi,*
- ✓ *Aydınlatılmış onam alma ilkesi,*
- ✓ *Ayrım yapmadan sağlığa ve özel yaşama saygılı olma ilkesi*
- ✓ *Ayrım yapmama (gözetmeme) ilkesi,*
- ✓ *Bilimsel bilgiye katkı ilkesi,*
- ✓ *Çalışanı bilgilendirme ve eğitme ilkesi,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İŞYERİ HEKİMLİĞİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI ETİĞİ

- ✓ Çıkar çatışmasından kaçınma ilkesi,
- ✓ Diğer İSG profesyonelleriyle iletişim ilkesi,
- ✓ Dürüstlük ve tarafsızlık ilkesi,
- ✓ Etki altında kalmama ilkesi,
- ✓ Gerçeğe uygun rapor yayınlama ilkesi,
- ✓ Hasta sırrını saklama (mahremiyet) ilkesi,
- ✓ Hediye almama ilkesi,
- ✓ Hesap verebilme ilkesi,
- ✓ Hizmet standartlarına uyma ilkesi,
- ✓ İletişim ve açık işbirliği ilkesi,
- ✓ İnceleme ve araştırma ilkesi,

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İŞYERİ HEKİMLİĞİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI ETİĞİ

- ✓ *İşverenin, işçilerin, sendikaların ve yetkili diğer makamların desteğini ve işbirliğini isteme ilkesi,*
- ✓ *İşyeri sağlık kayıtlarının (gizli tıbbi kayıt dosyalarına kaydetme) gizliliği ilkesi,*
- ✓ *İşyeri sırlarının gizliliği ilkesi,*
- ✓ *Kullanılan hasta bilgisinde hasta kimliğini koruma ilkesi*
- ✓ *Mesleki bağımsızlık ilkesi,*
- ✓ *Mesleki bilgilerini kötü amaçlar için kullanmama ilkesi,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İŞYERİ HEKİMLİĞİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI ETİĞİ

- ✓ *Mesleki etkinliklerini sürdürürken, din, dil, ırk, inanç, cinsiyet, coğrafi ayırım farkı gözetmeme ilkesi,*
- ✓ *Mesleki konularda işveren veya müşteri ayrımı yapmadan güvenilir vekil olma ilkesi*
- ✓ *Mesleki uygulamalarını ticari amaçlar için kullanmama ilkesi,*
- ✓ *Nezaket ve saygı kurallarına uyma ilkesi,*
- ✓ *Profesyonel bağımsızlık ilkesi,*
- ✓ *Sağlık ve güvenlik konuları dışındaki bilgilerin araştırılmaması ilkesi,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İŞYERİ HEKİMLİĞİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI ETİĞİ

- ✓ *Saygınlık ve güven ilkesi,*
- ✓ *Sözleşmelerde bağımsız çalışma ilkesi,*
- ✓ *Sözleşmelerde etik kurallara yer verme ilkesi,*
- ✓ *Tanıda bilimsel bilgi ve teknik yeterliliğe dayanma ilkesi,*
- ✓ *Taraflar arasındaki çıkar çatışmalarının içine girmeme ilkesi,*
- ✓ *Teknik açıdan kusursuz, kolay uygulanabilir, basit yöntemler seçme ilkesi,*
- ✓ *Topluma hizmet bilincinin yaygınlaştırılması ilkesi,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İŞYERİ HEKİMLİĞİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLIĞI ETİĞİ

- ✓ *Toplumun refahı, can ve mal güvenliği ilkesi,*
- ✓ *Toplum ve çevrenin korunması ilkesi,*
- ✓ *Uzman görüşüne başvurma ilkesi,*
- ✓ *Vicdani kanaatine göre hareket etme ilkesi,*
- ✓ *Yeterlilik ve doğruluk ilkesi,*
- ✓ *Yetkili makamları bilgilendirme ve desteğini alma ilkesi,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

TIBBİ DEONTOLOJİ NİZANNAMESİ (1960)

- ✓ *Ayırım yapmadan sağlığa ve **özel yaşama saygılı** olma,*
- ✓ *Hastanın sırrını saklama (**mahremiyet ilkesi-yasal...**),*
- ✓ *Kullanılan hasta bilgisinde **hasta kimliğini koruma,***
- ✓ *Meslek **bilgilerini kötü amaçlar** için kullanmama,*
- ✓ *Mesleki uygulamalarına **ticari yön** vermeme ve haksız menfaat temin etmeme,*
- ✓ *Mesleğini icra ederken (işveren-işçi-işçi örgütlerinin) **baskısı altında olmama, vicdani kanaatine göre hareket etme,***

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

TIBBİ DEONTOLOJİ NİZANNAMESİ (1960)

- ✓ Hizmet sunumunda **güven, gizlilik ve eşitlik** ilkelerine uyma,
- ✓ Bilgilendirme, uygulama, testler ve tıbbi araştırmalar için **hasta onayı** alma,
- ✓ Tanıda **bilimsel bilgi ve teknik yeterliliğe** dayanma,
- ✓ Gerektiğinde **uzman görüşüne** başvurma,
- ✓ İşverenin, işçilerin, sendikaların ve yetkili diğer makamların **desteğini ve işbirliğini** isteme,
- ✓ Mesleki etkinliklerini sürdürürken, **din, dil, ırk, inanç, cinsiyet, coğrafi ayırım farkı** gözetmemeli,

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

MÜHENDİSLİK ETİK KURALLARI

- ✓ *Tarafsız ve gerçeğe uygun **resmî rapor** yayınlama,*
- ✓ *Görevlerini yerine getirirken en önde, **toplumun sağlığını, refahını, can ve mal güvenliğini** tutmalı,*
- ✓ *Mesleki konularda işveren veya müşteri ayrımı yapmadan güvenilir vekil olarak davranmalı ve **taraflar arasındaki çıkar çatışmalarının** içine girmemeli,*
- ✓ *İşverenin ve işyerinin **meslek sırlarını, ticari ve ekonomik durumlarını gizli** tutmalı,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

MÜHENDİSLİK ETİK KURALLARI

- ✓ *İşyerlerinde sağlık ve güvenliği titizlikle ve ertelemeksizin koruma ve geliştirme,*
- ✓ *Yalnızca yeterli oldukları alanlarda mesleki hizmet üretmeyi hedef ve ilke olarak kabul etme,*
- ✓ *Mesleki bilgilerini ve kültürlerini sürekli geliştirirler,*
- ✓ *Mesleki etkinliklerini, tüm meslektaşlarının güvenini kazanacak bir biçimde ve mesleğin saygınlığına azami özen göstererek sürdürme,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

ULUSLARARASI ETİK İLKELER

1. *Uluslararası ilişkiler*

- ✓ *Tehlikeli işlerin gelişmekte olan ülkelere taşınması,*
- ✓ *Tehlikeli atıkların gelişmekte olan ülkelere taşınması,*

1. *Ucuz işgücünden yararlanma*

2. *İzin verilen limitler açısından ülkeler arası farklılıklar*
3. *Bilimsel araştırmalarda izin (endüstri izni)*

İSG Profesyonelleri İçin Uluslararası Etik Kurallar

«ICOH: Uluslararası İş Sağlığı Komitesi»

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Amaç ve Danışmanlık

Amaç:

- 1. Kişiyi Korumak**
- 2. İşletmeyi Korumak**
- 3. Üretim ve Kaliteyi Artırmak**

- ✓ ***İşçilerin sağlık-güvenliğini korumak ve desteklemek***
- ✓ ***Güvenli ve sağlıklı bir iş ortamı oluşturmak***
- ✓ ***İş verimini ve kaliteyi artırmaktır***

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Bilgi ve Uzmanlık

Çalışanlara *birincil koruma hizmeti* vermek;

- ✓ **Çalışma ortamını bilmeli (Çalışma Ortamı Gözetim),**
- ✓ **Çalışanların özelliklerini bilmeli,**
- ✓ **Kaynakta kontrol için en iyi yöntemi önerebilmeli,**

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Politika ve Program Geliştirme

Geliştirdikleri *İSG politika ve programları* ile;

- ✓ ***Yönetimi ve işçileri bilgilendirmeli,***
- ✓ ***Risk değerlendirmesi yapmalı,***

- 1) Tehlikelerin olmamasını sağlamalı***
- 2) Tehlikeleri zamanında fark etmeli,***
- 3) Tehlike halinde, zararlı sonuçları en aza indirmeli,***

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Önleme ve Hızlı Hareket Etme

- ✓ Teknik açıdan **kusursuz ve kolaylıkla uygulanabilen basit önlemler** seçilmeli,
- ✓ İş, riski bir iş ise, **hızla hareket tarzı** benimsenmeli,

Bunun için;

- ✓ Değerlendirmelerinde açık olmalı,
- ✓ Düşüncelerini iletmede net olmalı,
- ✓ Gerektiğinde diğer profesyonellere danışmalı,
- ✓ Yönetimi ve işçileri bilgilendirmelidir.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İyileştirici Eylemlerin İzlemi

Bir riskin kaldırılmasının işveren tarafından reddi söz konusu olduğunda;

- ✓ ***Üst düzey yönetime*** konunun önemini, ilgili İSG koruma standardını ve işverenin işyerinde yasaları uygulama ***yükümlülüğünü anımsatmalı*** ve ***kaygılarını yazılı olarak*** açıkça dile getirmeli,
- ✓ ***İşçileri*** ve kuruluştaki ***temsilcilerini*** bilgilendirmeli, ***yetkili makamlarla iletişim*** kurmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Ticari Sırlar

Çalışmalar sırasında farkına vardıkları endüstriyel ve ticari sırlar gizlenmelidir.

Ancak (İstisnalar);

- ✓ *İşçilerin ve toplumun güvenlik ve sağlığını koruma açısından gerekli olan bilgileri saklamamalı,*
- ✓ *Gerektiğinde ilgili yasanın uygulanmasını izlemekle görevli yetkili makama danışmalıdır.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Sağlık İzlemi

- ✓ *İSG'nin hedefleri, izlem yöntemleri ve işlemleri, işçilere açıkça ifade edilmeli, işçilerin onayı alınmalı,*
- ✓ *Bu yöntemlerin ve işlemlerin uygunluğu ve geçerliliği saptanmalı, olası olumlu ve olumsuz sonuçlar, onay alma işleminin bir parçası olarak düşünölmeli,*
- ✓ *Sağlık izlemi, yetkili makamca onaylanmış bir iş sağlığı profesyoneli tarafından gerçekleştirilmelidir.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İşçiyi Bilgilendirme

- ✓ *Sağlık izlem sonuçları işçilere açıklanmalı,*
- ✓ *İşe giriş muayeneleri kurallara uygun yapılmalı,*
- ✓ *İşçilere, işiyle ilgili kuşkularını belirtmeli ve bu konuda bir başvuru formu hazırlanmalıdır.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İşvereni Bilgilendirme

Yönetimle paylaşılacak bilgiler;

- ✓ *Yasalarla saptanmış muayene sonuçları,*
- ✓ *Planlanan çalışmalar için uygunluk,*
- ✓ *İş ile ilgili veya mesleki tehlikelere maruz kalmada tıbbi bakımdan gerekli sınırlamalarla ilgili konular,*

Not: Diğer konularda gerekli görüldüğü kadarıyla ilgili işçinin onayı alınarak yönetime bilgi verilir.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Üçüncü Kişilere Yönelik Tehlike

İşçinin sağlık durumu ile yürütülen işin 3. şahısların güvenliğini tehlikeye sokma olasılığı varsa;

- ✓ *İşçi durumdan açık şekilde haberdar edilmeli,*
- ✓ *Özellikle tehlikeli bir durumda, yönetim ve ulusal yönetmeliklerce gerekli ise yetkili makam 3. kişileri korumak için gerekli önlemlerden haberdar edilmeli,*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Biyolojik İzlem ve Araştırma

- ✓ *Biyolojik testler işçinin sağlığının korunması için **geçerli ve uygun** olmalı,*
- ✓ *Prensip olarak işçinin sağlığına karşı tehlike içermeyen, **noninvaziv yöntemler** tercih edilmeli,*
- ✓ *İnvazif bir araştırma yapılacak ise, işçinin aydınlatılmış onamına sunulurken, en yüksek profesyonel standartlara göre gerçekleştirilmelidir.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Sağlığın Desteklenmesi

- ✓ *Sağlık eğitimi ve taramasının tasarım ve uygulama aşamalarında, hem işverenin hem de işçilerin katılımını istemelidir.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Toplumun ve Çevrenin Korunması

- ✓ *İşletmedeki çalışmalar veya işlemler sonucu doğabilecek **mesleki ve çevresel tehlikelerin önlenmesi amacıyla;***
- *Tanımlama,*
 - *Değerlendirme,*
 - *Tanıma,*
 - *Haberdar etme.....işlemleri uygulanmalıdır.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Bilimsel Bilgiye Katkı

- ✓ İş tehlikelerinden **bilimsel toplulukları, halk sağlığı ve işçi yetkililerini** tarafsız olarak haberdar etmeli, yeni ve amaca uygun önleme yöntemlerini bildirmeli,
- ✓ Araştırmalar sağlam bir bilimsel temele oturtulmalı, tasarlamalı, yürütmeli ve bağımsız bir etik kurulu tarafından uygun biçimde değerlendirilmeli, tıbbi ve diğer araştırmalara ilişkin etik ilkeleri izlemelidir.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Yeterlilik, Doğruluk ve Tarafsızlık

- ✓ *Yargılar bilimsel bilgiye ve teknik yeterliğe dayanmalı ve gerektiğinde uzman görüşüne başvurulmalı,*
- ✓ *İş sağlığı profesyonelleri doğruluk ve tarafsızlıklarına olan güveni tehlikeye atabilecek yargılardan, öneri ve etkinliklerden kaçınmalıdırlar.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Profesyonel Bağımsızlık

- ✓ *İşlerini yürütmede tam bir profesyonel bağımsızlık aramalı, bunu sürdürmeli ve gizlilik kurallarına dikkat etmeli,*
- ✓ *Mesleksel riskler konusunda, işveren, işçi ve temsilcilerine önerilerde bulunurken, hiçbir koşul altında yargılarının ve beyanlarının bir çıkar çatışmasından etkilenmesine izin vermemelidirler.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Eşitlik, Ayrım Gözetmeme ve İletişim

- ✓ İş sağlığı hizmeti verdikleri insanlarla **güven, gizlilik ve eşitliğe** dayanan bir ilişki kurmalı,
- ✓ Hiçbir **ayrım gözetilmeksizin**, tüm işçiler eşit olarak değerlendirilmeli
- ✓ Kendi aralarında, üst düzey yönetim personeliyle ve işçilerin temsilcileriyle açık iletişim kanalları kurmalı ve bunu sürdürmelidir.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

İş Sözleşmelerinde Etik Hüküm

- ✓ ***Sözleşmelerine etik hüküm konulmasını istemeli ve bu etik hüküm, özellikle profesyonel standartları, yönerge ve etik kuralları içermeli,***
- ✓ ***İşlevlerini beklenen profesyonel standartlara ve etik ilkelere göre yürütmelerine izin vermeyen iş sağlığı uygulaması koşullarını kabul etmemeli,***
- ✓ ***İş sözleşmeleri, yasal sözleşmeye bağlı ve taraflar arasında kılavuzluğu içermeli,***

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Kayıtlar

- ✓ *Uygun bir **gizlilik ölçüsü** içerisinde yeterli kayıt tutmalı,*
- ✓ *Bu tür kayıtlar **çalışma ortamının izlemine** ilişkin verileri, iş öyküsü gibi **kişisel verileri** ve **iş riskleri** ile ilgili öykü, **mesleksi tehlikelere** maruz kalma konusunda kişisel izlem ve **uygunluk sertifikaları** gibi iş sağlığı verilerini içermeli,*
- ✓ *İşçilerin, çalışma ortamının izlemine ilişkin verilere ve **kendi sağlık kayıtlarına erişimi** sağlanmalıdır.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Tıbbi Gizlilik

- ✓ *Bireysel tıbbi veriler ve tıbbi araştırma sonuçları, iş sağlığı **hekimi ya da iş sağlığı hemşiresinin sorumluluğu altında korunmalı,***
- ✓ *Tıbbi veriler hakkında ulusal yasalara ve sağlık profesyonelleri ile tıbbi meslek sahipleri için ilgili ulusal etik kurallara göre düzenlenmelidir.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Toplu Sağlık Verileri

- ✓ *Bireysel olarak tanınma olanağı bulunmayan durumlarda, işçi gruplarının sağlığını ve güvenliğini koruma görevlerinde yardımcı olmak amacıyla, **işçi gruplarına ait bütün sağlık verileriyle ilgili bilgi ilgililere** açıklanmalı,*
- ✓ *İş kazaları ve meslek hastalıkları, ulusal yasalara göre yetkili makamlara bildirilmelidir.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Sağlık Profesyonelleriyle İlişki

- ✓ *İş sağlığı hekimi, işçinin kişisel hekimini ya da hastane tıbbi personelini, yaptığı işlem ve gereken tıbbi bilginin ya da verinin amacı hakkında bilgilendirmeli,*
- ✓ *İş sağlığı hekimi ya da hemşiresi, eğer gerekliyse işçinin onayı ile kişisel hekimine, işçinin sağlık durumu, risk oluşturan işteki tehlikeler, mesleki riskler ve sorunlar hakkında bilgi verebilir.*

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Suistimalle Mücadele

- ✓ *Etik ilkelere aykırı olduğunu düşündükleri işlem ve uygulamaları tanımlamalı, değerlendirmeli ve bunlara dikkat çekmeli, gerektiğinde yetkili makamları haberdar etmeli,*

Örnek; Özellikle iş sağlığı verilerinin kötü kullanımı, bulguların gizlenmesi, alıkonması, tıbbi gizliliğin ihlal edilmesi, bilgilerin bilgisayara konması bu tip yetersizliğe dair örneklerdir.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

Sosyal Taraflarla İlişkiler

- ✓ *İnsan onuruna saygı göstermek ve iş sağlığı uygulamasının kabul edilebilirliğini ve etkinliğini artırmak amacıyla,*

«Tam bir profesyonel bağımsızlığın ve tıbbi gizliliğin korunmasını garanti etmenin gerekliliği konusunda, işverenleri, işçileri ve temsilcileri bilinçlendirmelidir.»

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ / İŞ SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ

EtİĞi Destekleme ve Denetim

- ✓ *İş etiği açısından gerekli adımların atıldığından emin olabilmek amacıyla, etkinliklerin profesyonel olarak denetimine ilişkin bir program başlatmalıdırlar.*

Felsefi Açıdan Etik Anlayışı

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

ETİK

Çok eski çağlardan beri etik anlayışının olduğu bilinmektedir.

- 1. Dinler tarihi,*
- 2. Felsefe tarihi,*
- 3. Antropoloji,*
- 4. Arkeolojik bulgular bunu kanıtlamaktadır.*

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

MÖ 2000

*Etik ile ilgili insanlık tarihinde rastlanan ilk yazılı kurallara;
«MÖ 2000’li yıllarda Hammurabi Kanunlarında rastlanmıştır»*

*Felsefi etik anlayışına ise, Antik Çağda Çin’de ve Yunan
felsefesinde rastlanır.*

*Bu dönemlerde ortaya çıkan felsefi etik anlayışları, ortaya
çıktıkları çağ ve bölgenin kültür ve toplumsal yapısıyla yakından
ilişkilidir.*

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

DEMOKRİTOS

Doğa felsefesine dayanan; materyalist bir etik anlayışını savunmuştur;

«Ölçülü olmak huzur ve dinginliği, dinginlikse mutluluğu getirir ki insanın temel hedefi budur» der.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

SOFİSTLER

Görelî bir etik anlayışını benimsemiştir;

«Genel geçer anlamda kabul görebilecek, doğru olabilecek hiçbir ölçü yoktur. Her şeyin ölçüsü kişiye bağlı olduğu gibi etiğin ölçüsü de kişiye bağlıdır» der.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

SOKRATES

Sokrates ise Sofistlerin göreceliliğine karşı çıkmış; bilgiye dayalı etik düşüncesini savunur;

«Erdemin ve bilginin kaynağı kişinin içinde bulunur. Bilgi erdemdir ve etik açısından üstün olmak bilgiye dayalıdır» der.

Sokrates'in etik düşüncesi bilgiye dayalı etik düşüncesini ilk örneklerindedir.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

PLATON

Bireysel etikten ziyade, toplumsal etik üzerine durmuştur;

«Toplumun çoğunu oluşturan kitlenin ahlaklı olma ve erdem edinme gibi yetenekleri yoktur. Bu nedenle sınıflar arasında etik bir bağ olduğu söylenemez» der.

Platon'un etik anlayışı da çoğu Yunan filozofu gibi soylulara, köle olmayan özgür vatandaşlara yöneliktir.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

ARİSTOTELES

*Aristoteles'in etik anlayışına en önemli katkısı, onun;
«Zoon Politikon (Özgür ve Sosyal İnsan) kavramıdır. Bu,
insanın toplumsal bir varlık oluşunun kabulü açısından
ilk adımdı.»*

*Aslında Aristoteles de kölelerin diğer vatandaşlarla bir
tutulamayacağı fikrindeydi. **Ona göre de köleler birer
cansız nesneden farksızdılar.** Yine de zoon politikon
tanımı etiğin tarihsel gelişimi açısından önemlidir.*

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

EPIKÜROS

Ateist etik anlayışını savunmuştur;

«İnsanlığın amacı hazzı ulaşmaktır. Haz, bedensel hazdan öte acının yokluğudur. Mutluluk kişinin acı, ıstırap, sefalet ve elemenden kurtulmuş olduğu durumdur. Acıdan kurtulmak için sosyal yaşamdan uzak, münzevi ve sade bir hayat yaşamak gerekir» der.

Epiküros'un düşüncesinde insan sosyal bir varlık değildir.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

AQUINOLU THOMAS

Akla dayanan özgür bir irade fikriyle akılcı bir etik anlayışı savunmuştur;

«Akli olarak olumlu davranışlar göstermek mümkündür. Kişi iyiyi seçerek mutluluğa erişme şansına sahiptir. Fakat son noktada gerçek ve nihai mutluluğa ancak Tanrı'nın istemesiyle kavuşulabilir» der.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

THOMAS HOBBS

Geleneksel etik görüşlerine aykırı, materyalist felsefesiyle uyumlu bir etik anlayışını savunmuştur;

«Bireyin öncelikli hedefi kendi varlığını korumak ve sürdürmektir, bencillik insanın doğasında vardır.

Bireysel bencilliğin toplumun çıkarlarıyla örtüşmesi olumlu sonuçlar doğurur, bu sebeple bireysel bencillikle toplumun çıkarının örtüştüğü noktalar erdemlerdir.

Bireyin bencil yönelimiyle toplumun çıkarının örtüşmediği ve hatta toplumun çıkarının zarar gördüğü davranışlarsa kötü davranışlardır» der.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

SPİNOZA

Akılcı bir etik anlayışı savunmuştur;

«Kişi doğal durumunda tutkularının esiridir, aklının yardımıyla bu esaretten kurtulabilir. Bu sebeple akli davranmakla ahlaki davranmak aslında aynıdır» der.

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

JOHN LOCKE

Bilgi vurgusu taşıyan bir etik fikrini savunmuştur;

«Ampirik felsefeden hareketle ahlaki olguların da deneyimlerin ürünü olduğunu ortaya koymuştur.»

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

17 – 18 YÜZYIL (WEBER)

Protestan iş ahlakının (work morality) derin izleri bulunmakta;

«Katolik anlayışında dini açıdan çalışma bir ideal olarak benimsenmektedir. Ancak ahlaki açıdan ticarete ve ticari ilişkilere şüpheyle bakılmaktadır.»

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

19 – 20 YÜZYIL

*«Ekonomik sistem içinde **yatırım kararlarının alınmasında ve yatırımların seçiminde, etik ölçütler ve işletmelerin etik değerleri ilk defa ortaya konmaktadır.***

*«1980’li yıllarda, ekonominin uluslararasıını aşması ve piyasa ekonomisindeki gelişmelerle birlikte **insan hakları** konusunun **gündeme taşındığı görülmektedir.**»*

ETİK KAVRAMININ TARİHİ GELİŞİM SÜRECİ

19 – 20 YÜZYIL

«Yeni ekonomik sistemde çalışanlar parasal ödüller ve ücret artışları ile daha az motive olmakta, kişisel gelişimi, ilerlemeyi ve değişimi teşvik eden alternatif iş ve kariyer imkanlarını değerlendirmektedir.»